

Eduskunta  
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta  
TyV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnö 24.4.2026HE 74/2026 vp

## **HE 74/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi**

### 1 Keskeiset huomiot

- Esityksen tavoitteet ovat perusteltuja, mutta niiden toteutuminen edellyttää riittäviä resursseja
- Rahoitusleikkaukset ja palvelurakenteen muutokset voivat heikentää kotoutumispalvelujen saatavuutta, laatua ja yhdenvertaisuutta
- Kotoutumisen tulee johtaa kestävään ja osaamista vastaavaan työllistymiseen, ei pelkästään nopeaan työmarkkinoille siirtymiseen
- Työelämäpainotuksen rinnalla on varmistettava riittävä ja saavutettava kieli- ja koulutuspolku

### 2 Yleiset huomiot

Hallituksen esityksen tavoitteena on uudistaa kotoutumispalveluja siten, että kotoutuminen perustuisi aiempaa vahvemmin kielen oppimiseen, työntekoon ja suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen sekä kotoutujan oman vastuun korostamiseen. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää palvelujärjestelmää ja vähentää hallinnollista taakkaa. Nämä tavoitteet ovat lähtökohtaisesti kannatettavia ja vastaavat tarpeeseen vahvistaa maahan muuttaneiden nopeaa kiinnittymistä työelämään ja yhteiskuntaan.

Samanaikaisesti esitykseen sisältyy merkittäviä rakenteellisia ja rahoituksellisia muutoksia, jotka voivat vaikeuttaa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kotoutuminen on pitkäjänteinen prosessi, joka edellyttää riittäviä investointeja erityisesti alkuvaiheessa. Mikäli palveluiden resursseja vähennetään samaan aikaan, kun tavoitteita kunnianhimoistetaan, syntyy ilmeinen riski tavoitteiden ja käytännön toteutuksen välisestä ristiriidasta.

Akava korostaa, että kotoutumispolitiikkaa tulee tarkastella osana laajempaa osaavan työvoiman saatavuuden ja Suomen kilpailukyvyn kokonaisuutta. On keskeistä, että Suomi kykenee houkuttelemaan ja pitämään kansainvälisiä osaajia sekä varmistamaan, että maahan muuttaneet voivat hyödyntää osaamistaan täysimääräisesti.

### 3 Kotoutumisen tavoitteet ja rahoitus

Esityksessä kotoutumisen tavoitteita täsmennetään ja velvoittavuutta lisätään. Vaikka kotoutujan oman vastuun korostaminen on perusteltua, kotoutuminen edellyttää toimivia palveluja ja yhteiskunnan tukea. Velvoittavuuden lisäämisen rinnalla tulee varmistaa, että kotoutujilla on tosiasialliset mahdollisuudet täyttää heille asetetut velvoitteet. Tämä edellyttää yhteiskunnan velvoitteiden huomioimista, eli riittävää kielikoulutusta, ohjausta ja yksilöllisten tilanteiden huomioon ottamista.

Esitykseen sisältyvät rahoitusmuutokset ja säästöt voivat vaikuttaa merkittävästi kotoutumispalvelujen toteuttamiseen. Kuntien vastuun kasvaessa on tärkeää varmistaa, että niillä on riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseen. Muutoin riskinä on palvelujen laadun heikkeneminen ja alueellisten erojen kasvu. Kotoutumisen alkuvaiheen palvelut ovat erityisen kriittisiä. Riittämätön panostus alkuvaiheessa voi johtaa pidempikestoisiin ongelmiin työllistymisessä ja yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Lyhyen aikavälin säästöt voivat pitkällä aikavälillä lisätä kustannuksia.

### 4 Kieli ja koulutus kotoutumisen perustana

Kielen oppiminen on keskeinen kotoutumisen edellytys, ja kaikilla kotoutujilla tulee olla tosiasialliset mahdollisuudet saavuttaa työelämässä tarvittava kielitaito. Esityksen toimeenpanossa on varmistettava, että kielikoulutuksen laatu, riittävyys ja saavutettavuus eivät heikkene rakenteellisten muutosten seurauksena. Nämä muutokset, mukaan lukien vapaan sivistystyön roolin kaventuminen kotoutumiskoulutuksessa, voivat heikentää erityisesti niiden ryhmien mahdollisuuksia osallistua koulutukseen, jotka tarvitsevat joustavia ja matalan kynnyksen oppimisympäristöjä. Muutoin riskinä on, että osa kotoutujista jää palvelujen ulkopuolelle. Lisäksi on tärkeää, että kotoutumiskoulutus ei rajoitu pelkästään työvoimapolitiittiseen näkökulmaan, vaan tukee laajemmin yhteiskunnallisia valmiuksia ja jatko-opintomahdollisuuksia.

### 5 Työllistyminen ja osaamisen hyödyntäminen

Työllistymistavoitteen vahvistaminen on perusteltu ja keskeinen kotoutumisen tavoite. On kuitenkin huomioitava, että nopea työllistyminen ei yksin riitä, mikäli se tapahtuu osaamista vastaamattomiin tehtäviin ilman mahdollisuuksia edetä uralla. Tällöin riskinä on osaamisen alihyödyntäminen ja työmarkkinoiden segmentoituminen.

Akava painottaa, että kotoutumiskoulutuksen tulee tukea osaamisen tunnistamista, täydentämistä ja hyödyntämistä. Erityisesti korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien osalta on tärkeää, että järjestelmä tukee nopeaa pääsyä osaamista vastaaviin tehtäviin eikä johda osaamisen alikäyttöön. Esitys ei rakenna heille erillisiä tai räätälöityjä polkuja. Tarvitaan toimivia väyliä tutkintojen tunnustamiseen, lisäkoulutukseen ja työelämäyhteyksiin.

## 6 Alueelliset vaikutukset ja yhdenvertaisuus

Palvelurakenteen muutokset ja rahoituksen kohdentuminen voivat lisätä alueellisia eroja kotoutumisen toteutumisessa. Alueellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi tulee varmistaa, että kunnilla on riittävät edellytykset järjestää palveluja koko maassa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää pienempiin ja kaksikielisiin kuntiin.

Velvoitteiden ja sanktioiden osalta tulee varmistaa kohtuullisuus ja oikeasuhtaisuus. Järjestelmän tulee ottaa huomioon yksilölliset tilanteet eikä se saa johtaa kohtuuttomiin seurauksiin heikoimmassa asemassa oleville. Erityisesti maahanmuuttajanaisten osallistuminen koulutukseen ja työelämään vaatii kohdennettuja toimia. Palvelujen tulee olla saavutettavia myös kotona lapsia hoitaville.

## 7 Yhteenveto

Kotoutumista ei tule tarkastella pelkästään työvoimapoliittisena toimenpiteenä, vaan kokonaisuutena, jossa keskeisiä ovat osaaminen, kielitaito, yhdenvertaisuus ja työelämän laatu. Esityksen tavoitteet ovat kannatettavia, mutta niiden toteutuminen edellyttää, että kotoutumispalvelujen rahoitus, laatu ja saavutettavuus turvataan. Kotoutumisen onnistuminen on keskeistä sekä yksilöiden että yhteiskunnan näkökulmasta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kielikoulutukseen, osaamisen hyödyntämiseen ja yhdenvertaisuuteen palvelujen saatavuudessa.

Akava ry:n puolesta

Jutta Linna  
Erityisasiantuntija, kansainvälisyys

### **Akava ry**

[www.akava.fi](http://www.akava.fi)

Rautatieläisenkatu 6

00520 Helsinki

y-tunnus (0200918-0)